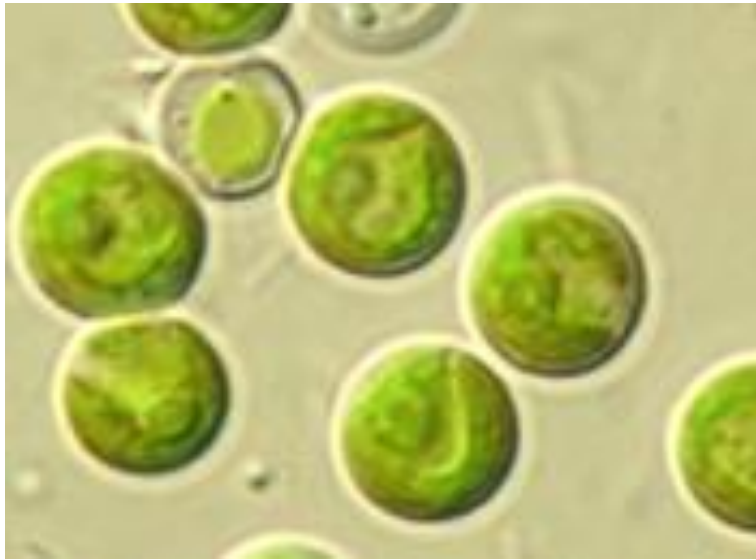

Zelená řasa *Chlorella* jako doplněk stravy - fakta

Lenka Supová (Šejnohová), Magdalena Šafářová, Jana Lišková
Ladislava Mišurcová, Klára Hilscherová,
Ivana Koudelková, Martin Lukeš, Magda Sergejevová

MBU Třeboň, FGU Praha, RECETOX MU Brno, UP Olomouc, UTB Zlín

Chlorella ve zdravé výživě

A) Rešerše

1. Proč a kdy to začalo
2. Využívané druhy
3. Celosvětová produkce, firmy
4. Složení, bioaktivní látky
5. Fámy
nebo to opravdu funguje?
- vědecké studie

Dr. Ivan Šetlík
1928 – 2009

B) Naše práce

6. Ověření stimulačního účinku růstu buněk na tkáních
7. Průzkum složení se zaměřením na polutanty

Pojmy

Zdravá výživa

„Výživa je zdrojem energie a všech nutných látek, které člověk potřebuje k růstu a obnově tkání. Základním úkolem správné výživy je zajistit **optimální přívod energie a živin ve formě bílkovin, tuků, sacharidů, vitamínů, minerálních látek a vody přiměřeně k věku, zdravotnímu stavu a životnímu stylu člověka.** Nevhodná skladba stravy a nadbytek živin se uplatňuje při vzniku některých onemocnění. Vyvážená výživa má naopak ochranné účinky.“ (sz.ordinace.cz)

Doplněk stravy

„Přípravek, který vypadá **podobně jako léčivé přípravky** (prodávají se v lékárnách i mimo ně). **Zvláštní kategorie potravin, legislativa.** Jako účinné složky obsahují vitamíny, minerály a další látky, dříve tzv. potravní doplňky. Doplňky stravy mají dodat organismu živiny, které potřebuje, ale nezískává je v dostatečné míře v běžné stravě, nebo jiné látky, které mají příznivý účinek na zdravotní stav.

1) Chlorella jako doplněk stravy

PROČ - snadná kultivace, efektivní fotosyntetická aktivita

- proteiny, bioaktivní látky – barviva, chlorella růstový faktor (CGF)
- schopnost vázat stopové prvky z média (Zn, Fe ...)

KDY - 20. století

50.- 60 léta

- studie pozitivních účinků na lidské zdraví (výživa, kosmetika) – Německo

- navržení a testování masových kultivací - USA, Izrael, Japonsko, Německo, Československo (MBU Třeboň Dr. Šetlík, r. 1963 centrum pro biotech. výzkum)

60.-80. léta

- komerční produkce (boom) - Japonsko

2) Druhy *Chlorella* ve zdravé výživě

Ch. vulgaris, *Ch. pyrenoidosa*, příp. *Ch. kessleri* (více 2 denní kurz říjen 2016)

3) Celosvětová produkce *Chlorella* + firmy

(celkem se vyprodukuje k biotechnologickým účelům 10^7 řasové biomasy tun/rok)

Tabulka 1: Celosvětová produkce hlavních druhů mikroskopických sinic a řas (Gross & Pulz 2004).

Řasa/sinice	Roční produkce [t]	Země	
<i>Spirulina/Arthrospira platensis</i>	3000	Čína, Indie USA, Myanmar, Japonsko	proteiny, AK, karoteny, Inhibice proliferace nádorových buněk
<i>Chlorella</i>	2000	Taiwan, Německo, Japonsko	
<i>Dunaliella salina</i>	1200	Austrálie, Izrael, USA, Čína	beta-karoteny, ochrana proti UV
<i>Aphanizomenon flos-aquae</i>	500	USA	c-fykocyanin, protizánětlivost
<i>Haematococcus pluviatilis</i>	300	USA, Indie, Izrael	astaxanthin, ochrana proti UV

Chlorella

- kultivace svět - 70 firem
- distribuce ČR - 10ky firem (kultivace MBU Třeboň – i heterotrofní způsob)

4) Složení, bioaktivní látky *Chlorella*

Typické složení biomasy *Chlorella*

Obsah sušiny: ~95 %

Obsah vlhkosti: <5 %

Hlavní živiny:

Bílkoviny ~50 % sušiny

Lipidy ~10 % sušiny

Sacharidy ~25 % sušiny

Vitamíny a minerály ~10 % sušiny

Vláknina a ostatní ~5 % sušiny

Popel <5 %

Mikroprvky:

Měď 50 mg/kg

Zinek 100 mg/kg

Mangan 140 mg/kg

Chróm 1 mg/kg

Specifické bioaktivní látky:

Vitamin C ~8 mg/kg

Chlorofyl ~30 g/kg

Karotenoidy ~3.5 g/kg

(z toho ~50 % lutein, ~10 % β -karoten, ~10 % neoxanthin, ~10 % violaxanthin, ~10 % ostatní)

Růstový faktor Chlorella (CGF+) ~5 %

konglomerát aminokyselin, sacharidů, minerálních látek, vitamínů a dalších stále nově popisovaných substancí

Nejvíce zastoupené mastné kyseliny:

Kyselina palmitová C16:0 ~7,5 g/kg

Kyselina linoleová C18:2, ω -6 ~8,5 g/kg

Kyselina α -linolenová C18:3, ω -3 ~15 g/kg

Makroprvky:

Draslík ~13 g/kg

Fosfor ~10 g/kg

Vápník ~2,5 g/kg

Hořčík ~4 g/kg

Sodík ~0,4 g/kg

Železo ~0,9 g/kg

Těžké kovy:

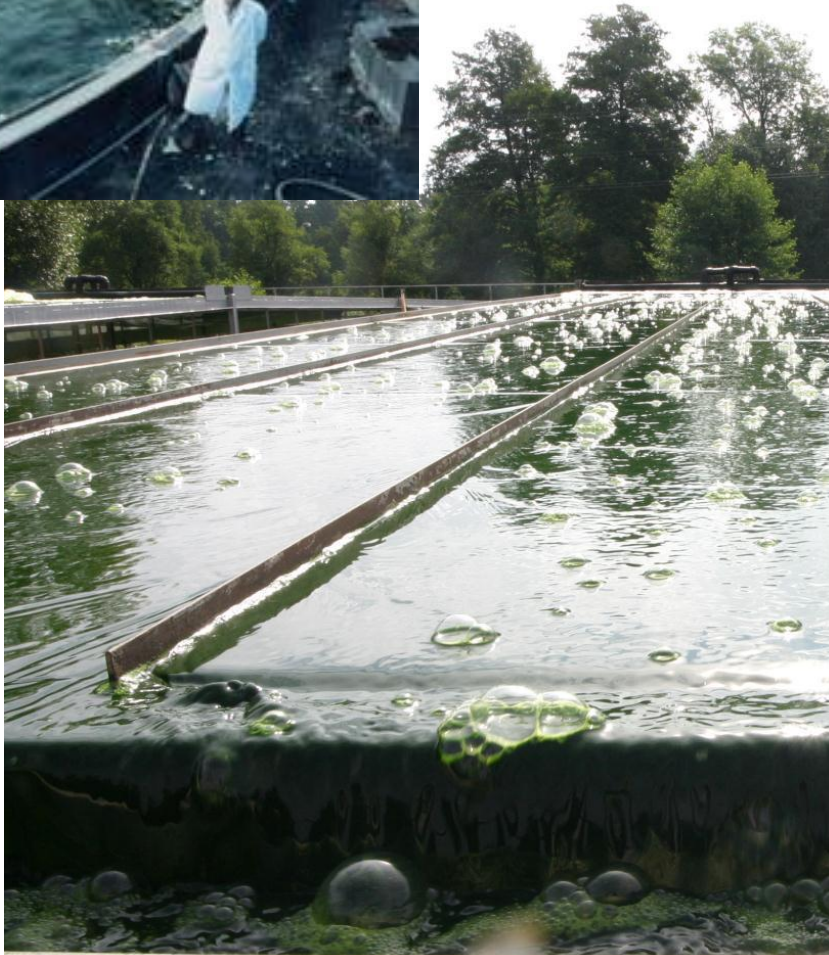
Kadmium 0.01 mg/kg

Olovo 0.2 mg/kg

Rtuť 0.01 mg/kg

Arzen 0,1 mg/kg

5) Fámy nebo to opravdu funguje? - vědecké studie

Literární rešerše

- 50. léta 20. st. první studie Německo

- 60. – 80. léta: boom výzkumu účinků a komerční produkce

Výzkumné cíle MBU - výsledky srovnatelné s nejlepšími mezinárodními týmy

- * testování tinktur *Chlorella* ve farmacii, lékařské a veterinární praxi
- * spolupráce s lékaři: preklinické studie - léčení rakoviny děložního čípku, bércových vředů, pásových oparů
- * patenty – řasová tinktura, vaginální globule, zásypy a masti k léčbě bércových vředů (Prokeš et al 1976, Tympl 1985, Žalabák et al 1975).

Shrnutí - MUDr. Tympl (1989) potvrzuje závěry nejlepších mezinárodních Jap pracovišť

* užívání vlastní dezintegrované biomasy přináší pozitivní účinky, ale **odezva je spíše nespecifická = nedostatek tehdejších možností výzkumu, velký potenciál frakcí**

* příznivý účinek u **oslabených jedinců – imunostimulace**

- konec 20.st zač. 21.st.

- * snížení cholesterolu v séru a v játrech (Okuda et al 1975)
- * snížení krevního tlaku (Sansawa et al 2006)
- * antitumorové aktivity glykoproteinů (Konishi et al 1981, Konishi et al 1985, Matsueda et al 1983, Merchant & Andre 2001, Merchant et al 1990)
- * imunostimulační účinky - aplikace CGF (Ewart et al 2007, Hasegawa et al 2002, Morris et al 2007)

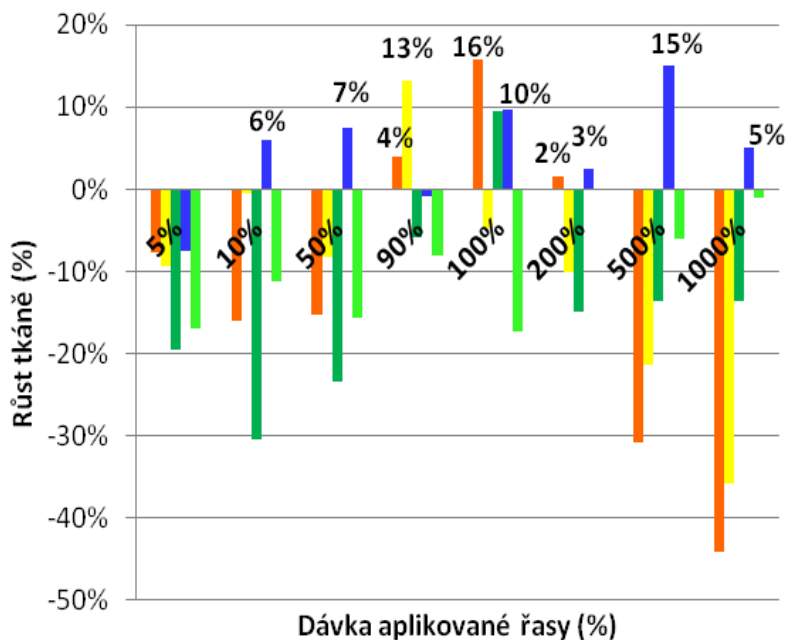
Studie preventivního užívání ?????

Vědecká verifikace podpory růstu tkáně po aplik přímo na živočišných tkáních

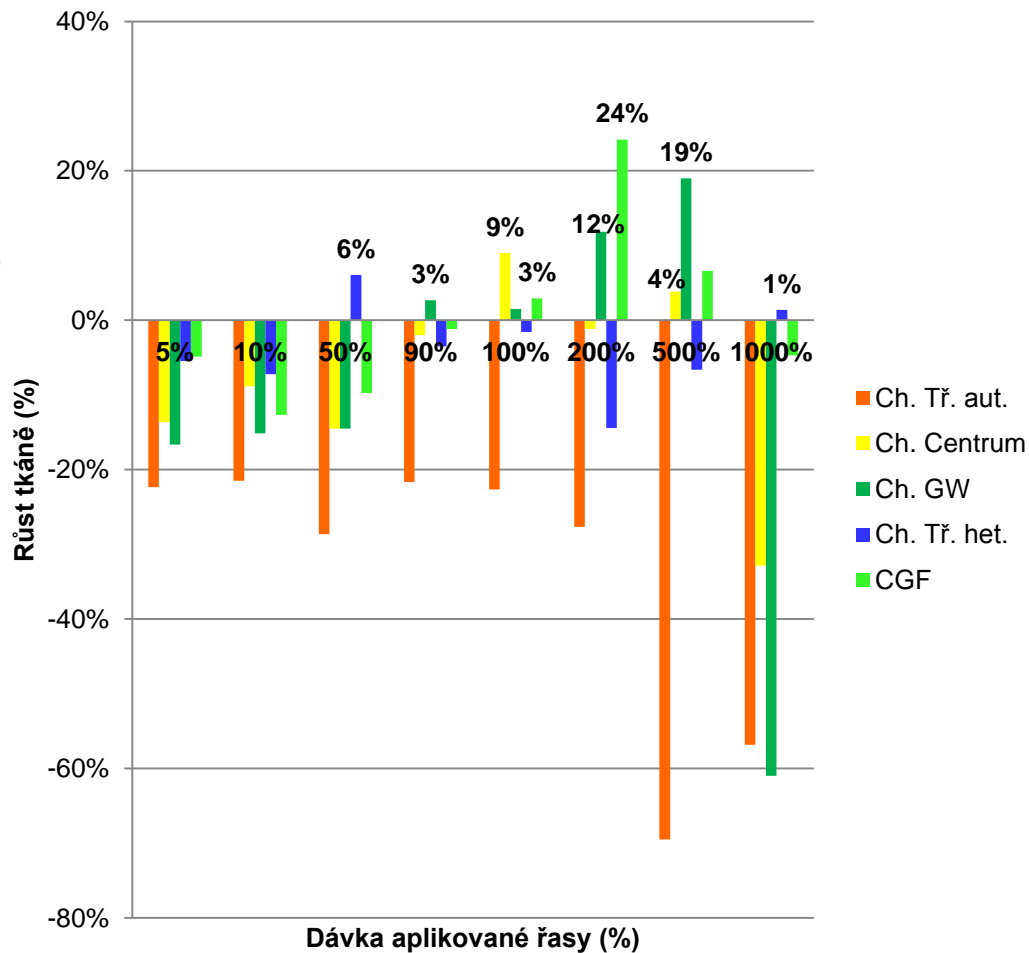
→ vlastní experimenty na tkáňových kulturách FGU AV ČR Praha
(DP – Magdalena Šafářová, 2015, UP Olomouc)

6) Ověření stimulačního účinku růstu buněk na tkáních

2 dny

7 dní

7) Průzkum složení *Chlorella*

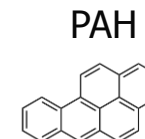
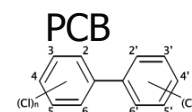
Screening kvality produktů *Chlorella* na trhu se zaměřením na rozbor BIOLOGIE

CHEMIE

a) mikroskopie – unialgálnost, desintegrace b.st.

b) výživové hodnoty

c) průmyslové polutanty (Asie?)

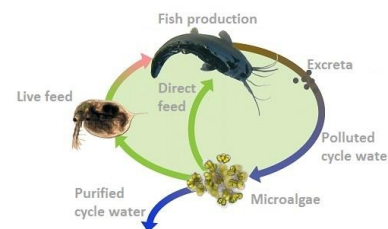
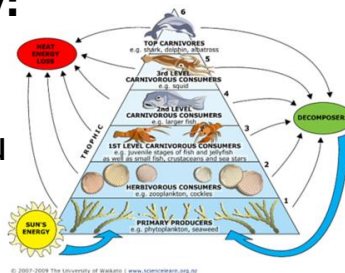
PAH - polyaromatické uhlovodíky mutagenní a karcinogenní. nepříznivé účinky na kůži a krvetvorbu, poškození dýchacího a imunitního systému, reprodukce atd.

POPs – Persistent Organic Polutants (PCB) ve velice malých dávkách způsobují hormonální poruchy, ohrožují reprodukcí, způsobují rakovinu.

Hypotéza – Chlorella a polutanty:

- přesun průmyslu do Asie (spad, komplexní znečištění vod)
- řasy: primární producenti s vysokou absorbcí polutantů

Centrum pro výzkum toxických látek v prostředí, MU Brno

Laboratoř řasové biotechnologie
Mikrobiologický ústav Akademie věd ČR, Třeboň

Operační program pro Výzkum a vývoj pro inovace

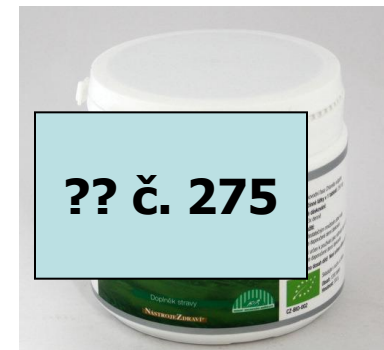
Metodika průzkumu složení *Chlorella*

16 náhodně vybraných vzorků

= rozbory tzv. slepé vzorky (č. 1-16)

Kritéria výběru

- český trh: nejdostupnější výrobci (lékárny, reklamy)
- distribuce z různých částí světa se zaměřením na Asii
- zastoupení BIO *Chlorella*

<u>Vz.č.</u>	<u>Původ biomasy</u>
1.	<i>neueden</i> (prav. ČR)
2.	<i>neueden</i>
3.	Jihočínské moře
4.	<i>neueden</i>
5.	Japonsko
6.	USA
7.	<i>neueden</i>
8.	PRC

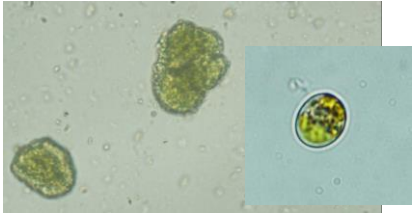
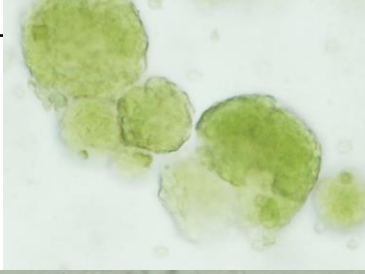
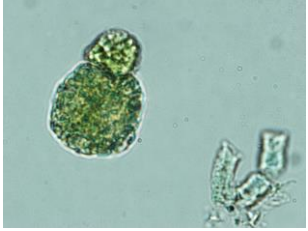

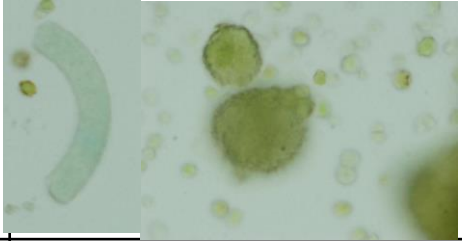

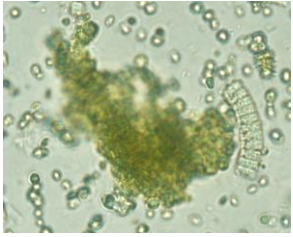
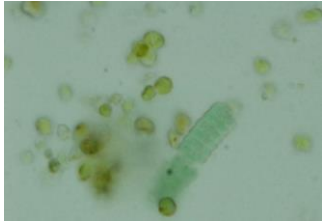
<u>Vz.č.</u>	<u>Původ biomasy</u>
9.	<i>neueden</i>
10.	Čína
11.	Taiwan
12.	Taiwan
13.	<i>neueden</i>
14.	Taiwan
15.	ČR
16.	ČR

**1/3 produktů
neueden
původ
biomasy
*Chlorella***

Mikroskopický rozbor vz. 1 – 8

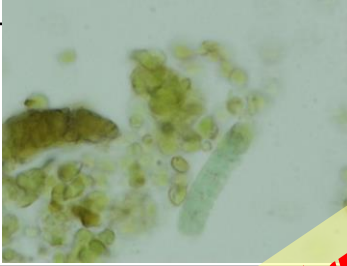
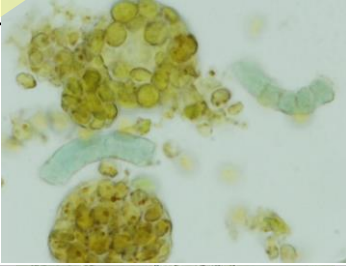

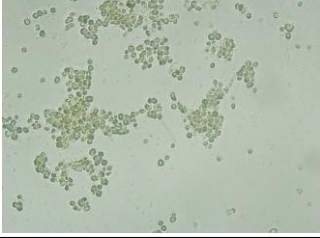
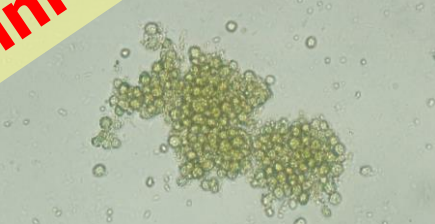
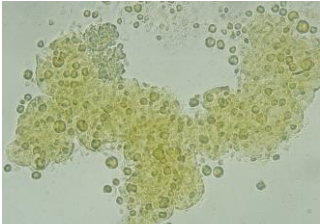
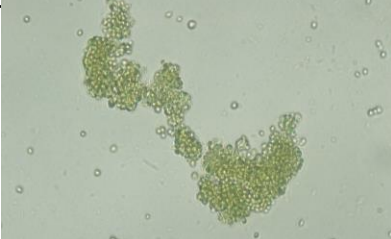
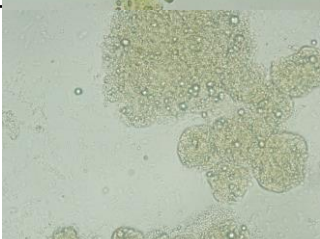
- kontaminace jinými druhy řas/sinic a desintegrace b.st.

Vz. č. (původ)		Vz. č. (původ)	
1. Neu		5. Jap	
2. Neu		6. USA	
3. Čí		7. Neu	 <p>60 % biomasy Spirulina</p>
4. Neu		8. Čí	

Mikroskopický rozbor vz. 9 – 16

- kontaminace jinými druhy řas/sinic a desintegrace b.st.

Vz. č. (původ)		Vz. č. (původ)	
9. Neu		13. Neu	
10. Čí		14. Tw	
11. Tw		15. ČR	
12. Tw		16. ČR	

50% vzorků sinice rodu *Spirulina* (*Arthrospira*)

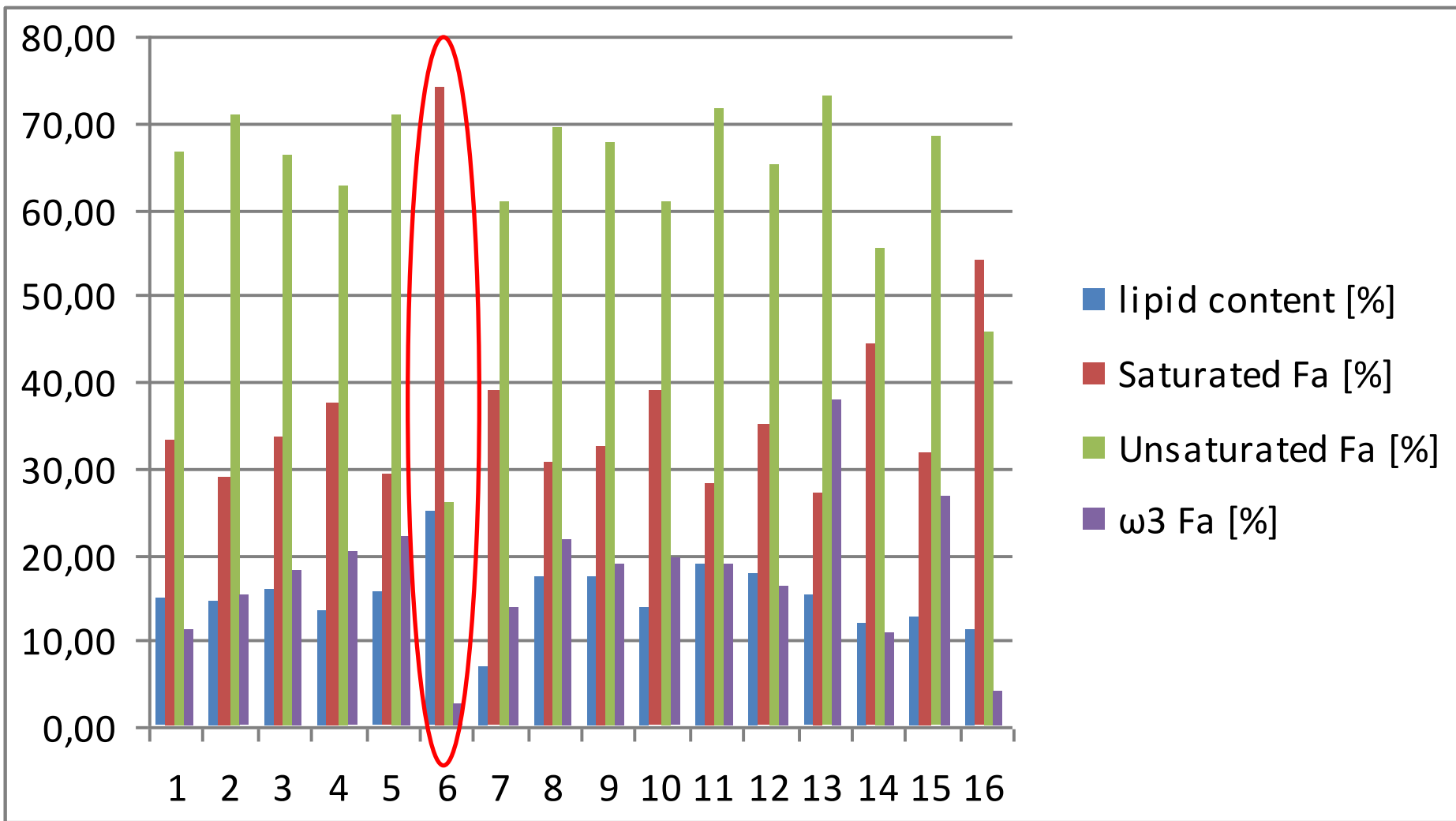

ŠKROB (% biomasy)			LIPIDY (% biomasy)			
Vz. č.	Balení distributor	Měření	Vz.č.	Balení distributor	Měření (11-25%)	
neuv	1.	-	3,3	1.	-	14,9
neuv	2.	-	7,4	2.	-	14,3
Čína	3.	16,8	7,5	3.	12,4	15,9
neuv	4.	-	6,2	4.	-	13,5
Jap	5.	2,10	6,5	5.	13,4	14,4
USA	6.	39,8	3,7	6.	1,94	24,7
neuv	7.	15	7,0	7.	7	6,7
Čína	8.	-	5,4	8.	-	13,6
neuv	9.	-	7,5	9.	-	17,3
Čína	10.	7,6	6,3	10.	16,7	13,7
Taiw	11.	6,4	8,7	11.	11,6	18,8
Taiw	12.	13,2	3,2	12.	6,3	17,8
neuv	13.	-	14,8	13.	-	15,3
Taiw	14.	15	8,8	14.	7,5	11,8
ČR	15.	25	6,9	15.	11	12,8
ČR	16.	12	-	16.	10	11

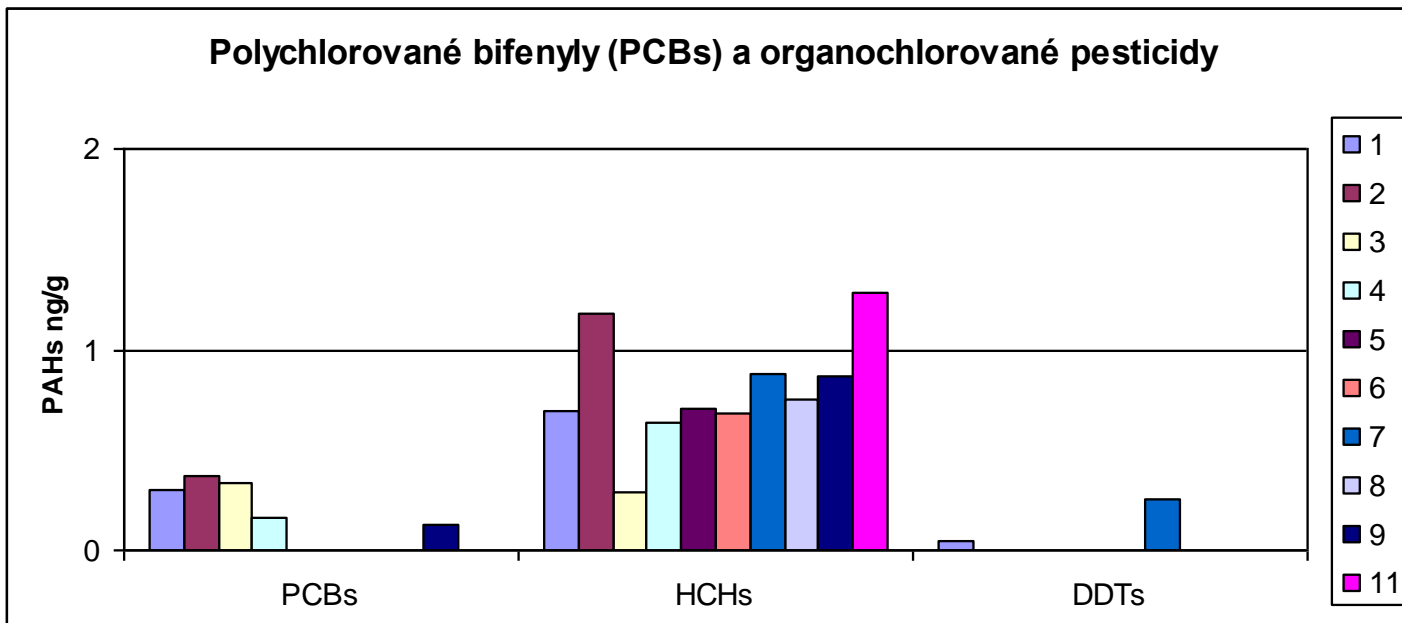
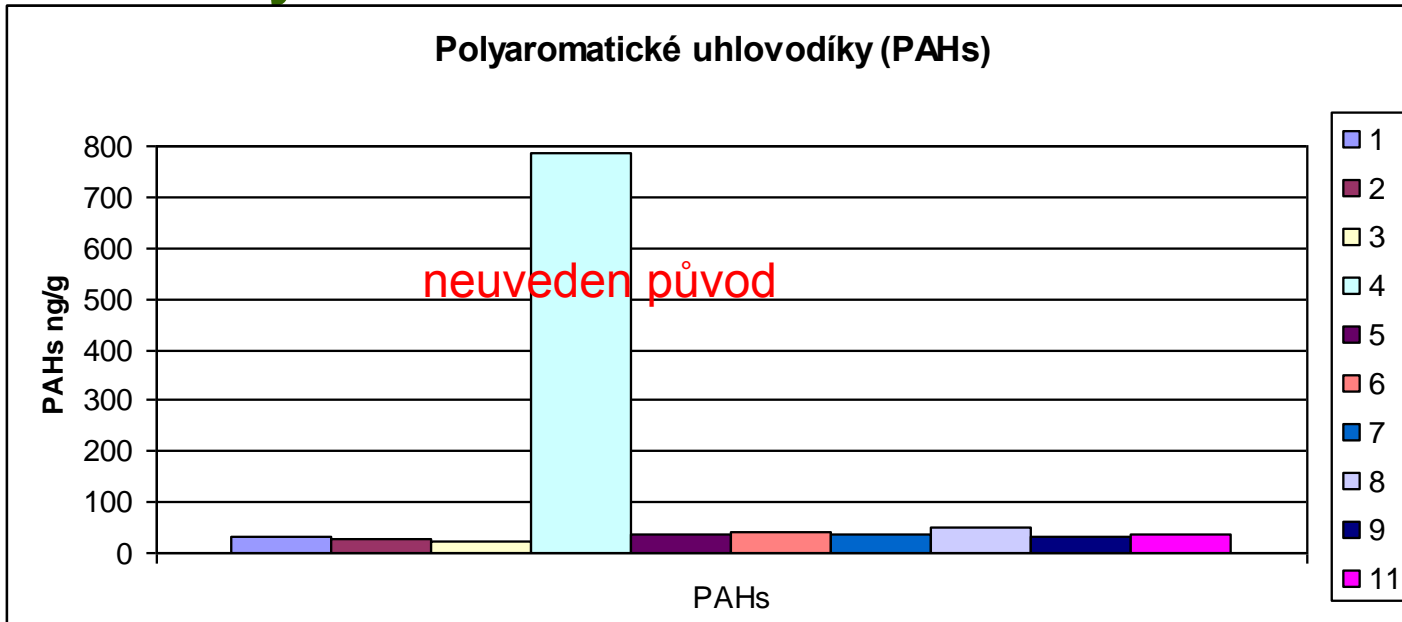

Lipidové složení 16ti výrobců Chlorella

– nasycené a nenasycené (omega 3)

Polutanty

1/3 výrobců
neuvádí
původ, složení
Chlorella

1/2 výrobců
kontaminace sinicí *Spirulina*
(dokonce 60% biomasy – 1vz.)

1/6 výrobců
diametrální rozdíl
výživového složení
Chlorella

Jak vybrat doplněk stravy *Chlorella* na trhu – zásadní země původu

NEUVEDEN PŮVOD (nejčastěji zboží v lékárnách)

- ne uvedeno ani složení
- kontaminace sinicí *Spirulina* – 1 vz. dominanta *Spirulina*
- bez desintegrace b.st.
- polutanty (PAHs, DDT)

ČÍNA - 2vz. kont. *Spirulina*, 1vz. ne uvedeno složení

USA - 1vz. diametrální rozdíl uvedené složení vs. rozbor, lipidy ? *Chlorella*

---

není *Spirulina*, souhlasí složení, je desintegrace

JAPONSKO

ČR

TAIWAN

- uvedeno složení, ale nemusí souhlasit
- neúplná desintegrace